

BUSINESS મિત્ર Plus

જૂન IAPમાં સોલિડ ગ્રોથ અને ચોમાસુ સક્રિય થતા શેરો અને રૂપીયામાં અપબીટ મૂડ

મજબૂત આદર્યાદી ડેટા, ફેડે વ્યાજદર યથાવત રાખી લિક્વિડીટી મામલે ઘટી પોલીસી ચાલુ રાખતા અને ગ્લોબલ મેમરી- ચિપ્સ શેરોમાં ઘટયા ભાવથી સ્પ્રિંગ જેવો ઉછાળો આવતા ભારતીય શેરબજારો અને રૂપિયામાં પણ મજબૂતાઈ જોવાઈ હતી. નિકટી ગત સપ્તાહે 23767 સામે ગેપ અપ ઓપન 23928 ખુલીને 24400 થઈ છેલ્લે 23967 બંધ રહ્યો હતો. સેન્સેક્સ પણ ગત સપ્તાહે 1700 વધીને 78000 ઉપર બંધ હતો. કોરિયામાં મેમરી માર્કેટ લીડર ગ્રાહ દિવસમાં 25 ટકા વૃદ્ધિ પછી શુક્રવારે એક દિવસમાં 17 ટકા ઉછળ્યા હતા. લીવરેજ સાથેની બેમર્યાદ સહાધારીથી કોરિયાન સરકાર ચિંતીત છે. માઈક્રોસોફ્ટના જબરદસ્ત પરિણામો આવતા ટેક શેરોમાં તેજીનું કમલેક દેખાય છે. સ્થાનિક બજારમાં આઈટી શેરોમાં ભારોળ બાઈંગ દેખાય છે. પીએસયુ, પાવર, લાર્જ કેપ કેપિટલ ગુડ્સ સેક્ટર પણ આકર્ષક બન્યા છે.

વિદેશી મૂડી આકર્ષવા સરકારે એફડીઆઈના ચોખ્ખામાં આકર્ષક વ્યાજદર ઓફ કરતા 36 અબજ ડોલર જેવું નોંધપાત્ર રોકાણ આવ્યું છે. ચાલુમાતાની ખાદ્ય જીડીપીના માત્ર 0.6 ટકા છે જે ચૂકવણીની સમતુલા બાબતે મજબૂત સ્થિતિ બતાવે છે. ચોમાસુ મોડે મોડે પણ સક્રિય થયું છે. જૂનમાં વરસાદની ખાદ્ય 40 ટકા હતી તે જુલાઈના અંતે 12-14 ટકા જેવી રહી છે. વરસાદની વહેણાણીમાં અસમતુલા જોવાઈ છે. ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, ઓરિસ્સામાં અમુક વિસ્તારોમાં ભારે વરસાદ છે. ઉત્તર ગુજરાત, પંજાબસ્થાન અને એમપીના ઘણા ખરા વિસ્તારોમાં અપૂરતો વરસાદ છે. નોર્થ દરેકમાં 30 ટકા ખાદ્ય અને સાઉથમાં અંદાજે 25-28 ટકા ખાદ્ય વધારે પામી છે. ઓગસ્ટમાં મહીનામાં ખાદ્ય 10 ટકાથી નીચે રહે તો ખર્ચિક પાકોનું ચિત્ર સુધરી શકે.

વૈશ્વિક બજારોની વાત કરીએ તો અમેરિકાએ ઘરાન પર મોટો

ફાયર, જળમાર્ગોમાં પરિવહન વિક્ષેપ, ચીનમાં પુર, વિદેશનામ, થાઈલેન્ડ, ઇન્ડોનેશિયામાં મજબૂત મોટા પડકારો હોવા છતા ભારતીય અર્થતંત્રની હાલની સ્થિતિ ઘણી સારી કહેવાય. ટેકનોલોજી એઆઈ સેક્ટરમાં કોરિયાના બજારો અને મેમરી- ચિપ્સ સ્ટોકસમાં બીટકોઇનને હેંકાવે એવી વોલેટાલીટી જોવાઈ છે. 2021માં ગેમસ્ટોપ કે મેમે સ્ટોકસમાં 15-20 ટકાની દૈનિક વોલેટાલીટી સમજી શકાય પણ ટ્વિસન ટોલરના માર્કેટ કંપનાના એસકે હાઈનિકસ કે માઈક્રોને કે સ્પેસએક્સ જેવા લાર્જ કેપ શેરોમાં જે હુડેંગ ચાલ્યું છે એ ખેતા એઆઈ-બીગટેક- હાઇપરસ્કેલરની તેજી 1929ની રેલવેડ તેજીને પણ પાછળ રાખી દે એવી મોટી છે.

ફેડે વ્યાજદર યથાવત રાખ્યા પછી રિસ્કઓન બજારોને તેજીનું ગ્રીન સિગ્નલ મળી ગયું છે. ફેડે રેટ વધાર્યા નથી એ ખેતા રિટર્ન બેન્ક પણ રેટ નહી વધારે એમ માની શકાય. અમેરિકા-યુરોપમાં એસેટ

લિરેન વકીલ

બખલ ખેતા આગળ જતા ઇન્ફલેશન બેકાનુ ન થાય તો જ નવાઈ. ફેડ સતત પાંચ વરસથી કુગાવો બે ટકાનું લાવવાનું વક્ષ ચૂકી રહી છે. નવેમ્બરમાં મધ્યસત્ર ચૂંટણી અને અમેરિકા રાજકારણમાં ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પનો પ્રભાવ ખેતા રેટહાઇક અનિવાર્ય હોવા છતાં ફેડ વ્યાજદર વધારા ટાળે એવી પ્રબળ શક્યતા છે. કચ્છની બજારોની વાત કરીએ તો ચેનમાં એક દારી મંદીને રોકવા અમેરિકા જાપાને સંયુક્ત ઇન્ટરવેન્શન કરતા ચેનમાં 164થી ઉછળી 157 થઈ ગઈ હતો. તાજેતરમાં કુડ 100 ડોલર થયું ત્યારે રિટર્ન બેન્ક પણ એક દિવસમાં 7 અબજ ડોલર વધી દરમિયાનગીરી કરી હતી. રૂપિયામાં રેન્જ 93.80-96.40 છે. બુલિયન બજારની નજર મુંઝવ ગાલા એક્ટ્રોનિક્સ અને જાણ સરકારો માટે જરૂરી બન્યું છે, પરંતુ બેઝ મેટલ્સમાં બજારો બોટમની શોધમાં છે.

ભારતમાં ઝડપભેર સંપત્તિ સર્જન કરી રહેલા યુવા ઉદ્યોગ સાહસિકો

હાલમાં બહાર પડેલા એક નવા અભ્યાસ અહેવાલ અનુસાર સંપત્તિ સર્જનમાં યુવા ઉદ્યોગ સાહસિક ઝડપભેર આગળ વધી રહ્યા છે. 360 ONE વેલ્થ ક્રિએટર્સ રિપોર્ટ 2026 (જે Crisil Intelligence ના સહયોગથી તૈયાર કરાયું છે)ના જણાવ્યા અનુસાર, ભારતની સંપત્તિ સર્જનની વાર્તા હજુ પણ પરંપરાગત ઉદ્યોગોના આધારે આગળ વધી રહી છે, પરંતુ નવા જમાનાના ક્ષેત્રોના ઉદ્યોગસાહસિકો ઝડપથી આ અંતર ઘટાડી રહ્યા છે. અભ્યાસમાં ટ્રેક કરવામાં આવેલી રૂ. 104 લાખ કરોડની વ્યક્તિગત ઈકિવટી સંપત્તિમાંથી 83% સંપત્તિ પરંપરાગત અથવા “જૂની અર્થવ્યવસ્થા”ના ક્ષેત્રોમાંથી આવતા સંપત્તિ સર્જકો પાસે છે. જો કે, ડિજિટલ-ફર્સ્ટ બિઝનેસ, ટેકનોલોજી-સંચાલિત કંપનીઓ

3,040 વ્યક્તિઓને ટ્રેક કરવામાં આવી છે, જેને તેના લેખકો ભારતમાં વ્યક્તિગત ઈકિવટી સંપત્તિનું આજ સુધીનું સૌથી વ્યાપક નકશાંકન ગણાવે છે. રિપોર્ટમાં સામેલ 3,040 વ્યક્તિઓ સામૂહિક રીતે રૂ. 104 લાખ

સૌથી ધનિક વ્યક્તિઓનું રેન્કિંગ કરવાને બદલે, રિપોર્ટનો હેતુ વિવિધ ક્ષેત્રો, વ્યવસાય મોડલ્સ અને પેઢીઓ (જૂના ઔદ્યોગિક ઘરાનાઓથી લઈને ઝડપથી વધતી ટેકનોલોજી કંપનીઓના સ્થાપકો સુધી) દ્વારા સંપત્તિ કેવી રીતે સર્જાઈ છે તે

દર્શાવવાનો છે. 360 ONE-Crisil રિપોર્ટ અનુસાર, 2,267 સંપત્તિ સર્જકો ઉત્પાદન (manufacturing), ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, ઔદ્યોગિક (industrials), નાણાકીય સેવાઓ, ફાર્માસ્યુટિકલ્સ, ઓટોમોબાઈલ્સ, એનર્જી અને ગ્રાહક ઉપયોગી વ્યવસાયો જેવા પરંપરાગત ક્ષેત્રોના છે. આ ક્ષેત્રો યાદીમાં દર્શાવેલ કુલ

સંપત્તિના 83% હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જે દર્શાવે છે કે આ વ્યવસાયોએ દાયકાઓથી મૂલ્યમાં વધારો કર્યો છે. રિપોર્ટ આ વર્ચસ્વનું કારણ આ કંપનીઓનો લાંબો ઓપરેટિંગ ઇતિહાસ, સ્થાપિત મૂડી આધાર અને આર્થિક ચક્ર દરમિયાન જાળવી રાખેલ સતત વૃદ્ધિને આપે છે. જ્યારે સંપત્તિની દ્રષ્ટિએ જૂની અર્થવ્યવસ્થાનું વર્ચસ્વ ચાલુ છે, રિપોર્ટમાં નવા જમાનાના ઉદ્યોગોના સાહસિકોનો પણ ઝડપી ઉભરો જોવા મળ્યો છે. 711 વ્યક્તિઓ(કુલ સંપત્તિ સર્જકોના 23.3%)એ નવી અર્થવ્યવસ્થામાં પોતાની સંપત્તિ બનાવી છે, જેમાં ટેકનોલોજી, ઈન્ટરનેટ પ્લેટફોર્મ, સોફ્ટવેર, ડિજિટલ સેવાઓ અને અન્ય innovation-driven વ્યવસાયોનો સમાવેશ થાય છે.

આ ઉદ્યોગસાહસિકો રિપોર્ટમાં સામેલ કુલ સંપત્તિનો 15.5% હિસ્સો ધરાવે છે. અભ્યાસમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે યાદીમાં સામેલ દરેક વ્યક્તિ રૂ. 425 કરોડથી વધુનું ઈકિવટી હોલ્ડિંગ ધરાવે છે, જે તેને દેશના સુચિબદ્ધ અને અસૂચિબદ્ધ વ્યવસાયોમાં સંપત્તિના સર્જનનું સૌથી વ્યાપક મૂલ્યાંકન બનાવે છે. અભ્યાસ તક્ષાવત છે, કોઈ માળખાકીય મર્યાદા નથી. પરંપરાગત વ્યવસાયો પાસે સંપત્તિ વધારવા માટે દાયકાઓનો સમય હતો, જ્યારે ઘણી ટેકનોલોજી-સંચાલિત કંપનીઓ છેલ્લા એક

દાયકામાં જ ઉભરી આવી છે. “કમ્પ્યુટરિંગની દિશા પર કોઈ પ્રશ્ન નથી,” રિપોર્ટમાં નોંધવામાં આવ્યું છે, જે સૂચવે છે કે નવી અર્થવ્યવસ્થાના વ્યવસાયો ભારતની સંપત્તિ સર્જનમાં પોતાનો હિસ્સો સતત વધારશે તેવી અપેક્ષા છે. આ રિપોર્ટ ભારતના સંપત્તિ સર્જકોની વિવિધતા પણ દર્શાવે છે, જેમાં વ્યક્તિઓની ઉંમર 7 થી 96 વર્ષ સુધીની છે. આમાં બહુ-પેઢીકાત ઉત્તરાધિકાર સંભાળતા પરંપરાગત વ્યવસાયિક પરિવારોના સભ્યોની સ્થાને પ્રથમ પેઢીના સાહસિકોનો પણ સમાવેશ થાય છે, જેમાંથી ઘણા હજુ પણ તેમના ત્રીજા દાયકામાં (30 થી 40 વર્ષની વયમાં) છે. રિપોર્ટ અનુસાર, ભારતનું વેલ્થ લેન્ડસ્કેપ વેલ્યુ ક્રિએશનના બહુવિધ માર્ગો દર્શાવે છે – પેઢીઓથી વિસ્તરેલા ઔદ્યોગિક વ્યવસાયોથી લઈને ડિજિટલ સાહસો સુધી, જેણે થોડા જ વર્ષોમાં મોટું સ્થાન હાંસલ કર્યું છે. Crisil Intelligence ની સંશોધન પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને તેમાર કરાયેલ આ રિપોર્ટ માત્ર વ્યક્તિગત સંપત્તિના સ્કેલનું જ નહીં પરંતુ તેના ક્ષેત્રીય બંધારણ, ભૌગોલિક વિતરણ અને બદલાતા પ્રવાહોનું પણ વિશ્લેષણ કરે છે. તારણો સૂચવે છે કે ભારતનો આર્થિક પાયો સ્થાપિત ઉદ્યોગો પર રહેલો છે, પણ જેમ જેમ ટેકનોલોજી-સંચાલિત સાહસો પરિપક્વ અને મોટા થઈ રહ્યા છે, તેમ દેશનું સંપત્તિ સર્જન એન્જિન વધુને વધુ વૈવિધ્યસભર બની રહ્યું છે.

રાજ્યોનું વધતું દેવું : વિકાસ માટે જરૂરી કે અર્થતંત્ર માટે ચિંતાનો વિષય?

ભારતમાં વિકાસ કાર્યો અને અન્ય ખર્ચાઓ પહોંચી વળવા માટે રાજ્ય સરકારોને સતત નાણાંની જરૂર પડતી હોય છે. જોકે, હવે રાજ્યો આ જરૂરિયાત પૂરી કરવા માટે ભારત સરકાર પર નિર્ભર રહેવાના બદલે સીધા બજારમાંથી પૈસા ઉપાડવા પર વધુ ઝોર આપી રહ્યા છે. રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયાના તાજેતરના અહેવાલે સૌનું ધ્યાન ખેંચ્યું છે, જે મુજબ રાજ્યોની આર્થિક પાયાનો લગભગ 76 ટકા હિસ્સો હવે બજારની ઉધારી દ્વારા પુરો કરવામાં આવશે.

ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા પ્રકાશિત સ્ટેટ ફાઇનાન્સીસ: એ સ્ટડી ઓફ બજેટસ અહેવાલમાં રાજ્યોની નાણાકીય સ્થિતિ અંગે મહત્વપૂર્ણ નિરીક્ષણો કરવામાં આવ્યા છે. અહેવાલ દર્શાવે છે કે છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં રાજ્યોના દેવામાં સતત વધારો થયો છે. વિકાસલક્ષી યોજનાઓ, માળખાકીય સુવિધાઓમાં રોકાણ અને કલ્યાણકારી કાર્યક્રમો માટે વધતું ઉધાર રાજ્ય સરકારો માટે જરૂરી બન્યું છે, પરંતુ લાંબા ગાળે આ સ્થિતિ અર્થતંત્ર માટે ચિંતાનો વિષય બની શકે છે.

અહેવાલ અનુસાર, નાણાકીય વર્ષ 2018-19માં રાજ્યોની કુલ બાકી જવાબદારીઓ રાજ્યના કુલ ઘરેલુ ઉત્પાદનના આશરે 25.3 ટકા જેટલી હતી. 2025-26ના બજેટ અંદાજ મુજબ આ પ્રમાણ વધીને 28.2 ટકા સુધી પહોંચવાની શક્યતા છે. આ આંકડા દર્શાવે છે કે રાજ્યો પર દેવાનો બોજ સતત વધી રહ્યો છે. રાજ્યોની નાણાકીય સ્થિતિ પર કોરોનાકાળનો પણ નોંધપાત્ર પ્રભાવ પડ્યો હતો. તે સમયગાળા દરમિયાન આવકમાં ઘટાડો થયો, જ્યારે આરોગ્ય, કલ્યાણ અને રાહત માટેના ખર્ચમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો હતો.

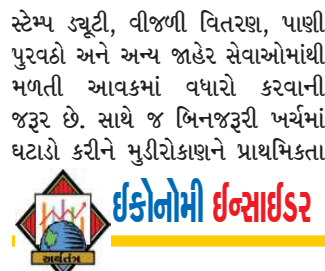
દેશમાં તામિલનાડુ-મહારાષ્ટ્ર ઉધારીમાં નંબર વન રહ્યા, વધતી દેવાની જવાબદારી વચ્ચે રાજ્યોને આવક વધારવા અને ખર્ચમાં સંતુલન લાવવાની જરૂર છે: આરબીઆઈની ચેતવણી

પરિણામે અનેક રાજ્યોને વધુ ઉધાર લેવું પડ્યું. જોકે છેલ્લા બે-ત્રણ વર્ષમાં કરવેરા વસુલાતમાં સુધારો અને આર્થિક

પ્રવૃત્તિઓ સામાન્ય બનતાં આવકમાં વધારો નોંધાયો છે.

ભારતીય રિઝર્વ બેન્કે સૂચવ્યું છે કે

આપવાની ભલામણ કરવામાં આવી છે. અહેવાલમાં એ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે રાજ્યોના ખર્ચમાં કલ્યાણકારી યોજનાઓનો હિસ્સો વધ્યો છે. આવી યોજનાઓ સામાજિક રીતે મહત્વપૂર્ણ

હોવા છતાં લાંબા ગાળે તેની નાણાકીય અસરનું મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે. વિકાસલક્ષી મૂડીરોકાણ અને આવક વધારવા સંતુલન જાળવવું રાજ્ય સરકારો માટે સૌથી મોટો પડકાર બની રહ્યો છે.

ભારતીય રિઝર્વ બેન્કનું માનવું છે કે નાણાકીય શિસ્ત, કરવેરા વસુલાતમાં વધારો, ખર્ચનું અસરકારક સંચાલન અને ઉત્પાદક ક્ષેત્રોમાં રોકાણ દ્વારા રાજ્યો પોતાની દેવાની સ્થિતિને નિયંત્રિત કરી શકે છે.

જો આવક વધારવાના પ્રયાસો સાથે દેવાના સંચાલન પર પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે, તો રાજ્યો લાંબા ગાળે મજબૂત અને ટકાઉ આર્થિક વિકાસનો માર્ગ અપનાવી શકશે. વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં વધતું દેવું વિકાસ માટે જરૂરી સાધન બની શકે છે, પરંતુ તેનો ઉપયોગ જવાબદારીપૂર્વક અને આવક સર્જન સાથે સંકળાયેલો હોવો જરૂરી છે. નાણાકીય શિસ્ત અને દીર્ઘકાલીન આયોજન દ્વારા જ રાજ્યો વિકાસ અને નાણાકીય સ્થિરતા વચ્ચે યોગ્ય સંતુલન જાળવી શકશે.

વિશ્વના અનેક દેશો શા માટે ફરીથી પરમાણુ ઉર્જા તરફ વળી રહ્યા છે?

રોનૉબિલ દુર્ઘટના પછી ઘણા દેશોએ પરમાણુ ઊર્જાનો ત્યાગ કર્યો હતો. પરંતુ હવે તેના લગભગ ચાર દાયકા પછી, સરકારો ફરીથી તેના પર પુનર્વિચાર કરવા લાગી છે. ઇટાલી, જેણે ૧૯૮૭માં યોજાયેલા જનમત સંગ્રહ (referendum) પછી તેના પરમાણુ કાર્ગમને બંધ કરી દીધો હતો, તે હવે પરમાણુ ઊર્જા તરફ પાછા ફરવા માટે કાનૂની માળખું તૈયાર કરી રહ્યું છે. આ પગલું એક મોટા વૈશ્વિક પરિવર્તનનો ભાગ છે. દેશો હવે એવા વિશ્વસનીય વીજળીના સ્ત્રોત શોધી રહ્યા છે જે ઓછું કાર્બન ઉત્સર્જન કરે, આયાતી અશ્મિભૂત ઈંધણ પરની નિર્ભરતા ઘટાડે અને ઝડપથી વધી રહેલી વીજળીની માંગને પૂરી કરી શકે.

છેલ્લા ચાર દાયકામાં પરમાણુ ઊર્જા ક્ષેત્રે બે મોટા આંચકા અનુભવ્યા હતા: ચર્નોબિલ દુર્ઘટના (૧૯૮૬): પ્રથમ આંચકો રફ એપ્રિલ ૧૯૮૬ના રોજ લાગ્યો હતો, જ્યારે વર્તમાન યુકેનમાં આવેલા ચર્નોબિલ ન્યુક્લિયર પાવર પ્લાન્ટના રિએક્ટર ૪ માં સુરક્ષા પરીક્ષણ દરમિયાન રિસ્કેટ થયો હતો. આ અકસ્માતને કારણે યુરોપના મોટા ભાગમાં રેડિયોએક્ટિવ (કિરણોત્સર્ગી) પદાર્થો ફેલાઈ

ગયા હતા, જેનાથી રિયાક્ટરની સુરક્ષા અને કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણ અંગે ભારે ડર ઊભો થયો હતો. એક દાયકા પછી પ્રકાશિત થયેલા ‘આંતરરાષ્ટ્રીય અણુ ઊર્જા એજન્સી’ (IAEA) ના એક લેખ અનુસાર, ચર્નોબિલ અકસ્માતની તાત્કાલિક અસર ઘણા દેશો પર પડી હતી. ઇટાલીએ જનમત સંગ્રહ બાદ કાયોર્સો ન્યુક્લિયર પ્લાન્ટ

દેશો હવે એવા વિશ્વસનીય વીજળીના સ્ત્રોત શોધી રહ્યા છે જે ઓછું કાર્બન ઉત્સર્જન કરે, આયાતી અશ્મિભૂત ઈંધણ પરની નિર્ભરતા ઘટાડે અને ઝડપથી વધી રહેલી વીજળીની માંગને પૂરી કરી શકે

અનિશ્ચિત મુદત માટે બંધ કરી દીધી અને મોન્ઝાલો ડી કાસ્ત્રો પ્રોજેક્ટનું કામ અટકાવી દીધું. ફિનલેન્ડ અને નેધરલેન્ડ્સે પણ નવા રિએક્ટરો માટેની તેમની યોજનાઓ મુલતવી રાખી હતી. રિપોર્ટ અનુસાર, બહેરમા થયેલા વિરોધ અને મોટા પરમાણુ અકસ્માતના આર્થિક પરિણામોની વિંતાને કારણે સમગ્ર યુરોપમાં પરમાણુ ઊર્જાનો વિસ્તાર ઘીમો પડી ગયો હતો.

કુકુશિમા દુર્ઘટના (૨૦૧૧): બીજો આંચકો ૨૦૧૧માં આવ્યો, જ્યારે જાપાનમાં આવેલા તીવ્ર ભૂકંપ અને સુનામીના કારણે ‘કુકુશિમા દાઘણી’ પરમાણુ અકસ્માત સર્જાયો. આ પછી સરકારોએ તેમની પરમાણુ નીતિઓની સમીક્ષા કરી અને જર્મનીએ પરમાણુ ઊર્જાને તબક્કાવાર રીતે સંપૂર્ણ બંધ કરવાના ફેસલાને ઝડપી બનાવ્યો.

પરમાણુ નીતિઓની સમીક્ષા કરી અને જર્મનીએ પરમાણુ ઊર્જાને તબક્કાવાર રીતે સંપૂર્ણ બંધ કરવાના ફેસલાને ઝડપી બનાવ્યો. વર્ષો સુધી સુરક્ષાની ચિંતાઓ, રેડિયોએક્ટિવ કચરાનું સંચાલન અને ઊંચા બાંધકામ ખર્ચને કારણે ઘણા દેશો પરમાણુ ઊર્જાથી દૂર રહ્યા. પરમાણુ ઊર્જા શા માટે વાપસી કરી રહી છે?

૧. હવામાન સંબંધિત ચિંતાઓ : ઘણા દેશોએ આવનારા દાયકાઓમાં ‘નેટ-ઝીરો’ કાર્બન ઉત્સર્જન મેળવવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું

છે. પરમાણુ રિએક્ટરો કામગીરી દરમિયાન કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું ઉત્સર્જન કરતા નથી, તેથી નીતિ ઘડવેયાઓ હવે તેને પુનઃપ્રાચ્છ ઊર્જા (renewable energy) ની સાથે એક મહત્વપૂર્ણ વિકલ્પ તરીકે જોઈ રહ્યા છે. IAEA ના જણાવ્યા મુજબ પરમાણુ ઊર્જા વીજ ઉત્પાદન માટેનો એક સ્વચ્છ વ્યવસ્થ છે, પરંતુ વ્યાપક બહેર સ્વીકૃતિ માટે રિએક્ટરનું વધુ સુરક્ષિત પદર્શન અને કચરાનું યોગ્ય સંચાલન અનિવાર્ય છે.

૨. ઊર્જા સુરક્ષા : રશિયા-યુક્રેન યુદ્ધે ઊર્જા બજારોને અસ્તવ્યસ્ત કરી દીધા

અને આયાતી ઈંધણ પર યુરોપની નિર્ભરતા ખુલ્લી પાડી દીધી. ત્યારથી સરકારો વીજળીના એવા સ્થાનિક સ્ત્રોતો શોધી રહી છે જે ભૂ-રાજકીય આંચકાઓ સામે વધુ સક્ષમ હોય. આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI), ડેટા સેન્ટર્સ, ઇલેક્ટ્રિક વાહનો (EVs) અને ઉદ્યોગોના વીજળીકરણના કારણે રોડોસે કલાક સતત મળતી વીજળીની જરૂરિયાત વધી ગઈ છે. સોલર (સૂર્ય) અને વિન્ડ (પવન) ઊર્જાથી વિપરીત, પરમાણુ પ્લાન્ટ હવામાનની સ્થિતિ ગમે તેવી હોય

તો પણ સતત વીજળી ઉત્પન્ન કરી શકે છે.

૪. અદ્યતન ટેકનોલોજી : આધુનિક જનરેશન III અને III+ રિયાક્ટરમાં સુધારેલી એક્ટિવ અને પેસિવ સુરક્ષા પ્રણાલીઓ શામેલ છે, જે ચર્નોબિલ અને કુકુશિમા જેવા મોટા અકસ્માતોના દાયકારોના અનુભવ પરથી દાયકાવામાં આવી છે. આ ડિઝાઇનો સાધનોની નિષ્ફળતા અને બાહ્ય જોખમોનો વધુ સારી રીતે સામનો કરી શકે તે માટે બનાવવામાં આવી છે. સરકારો સ્મોલ મોડ્યુલર રિએક્ટર્સ (SMRs) માં પણ રોકાણ

કરી રહી છે. આ નાના રિએક્ટરો ફેક્ટરીમાં બનાવી શકાય છે અને પ્લાન્ટ સાઇટ પર જઈને એસેમ્બલ કરી શકાય છે. અહેવાલો કલ્યાણ, SMRs બાંધકામ ખર્ચ અને સમય ઘટાડી શકે છે. જોકે, મોટાભાગના SMR પ્રોજેક્ટ્સ હજુ વિકાસ હેઠળ અથવા પ્રારંભિક તબક્કામાં છે.

ભારત: સ્વદેશી રિએક્ટર ઇટાલીએ ચર્નોબિલ દુર્ઘટના પછી પરમાણુ ઊર્જા ત્યજી દીધી હતી અને કુકુશિમા બાદ પણ મદદતાઓએ વાપસીનો અસ્વીકાર કર્યો હતો. પરંતુ હવે, વડાપ્રધાન જ્યોર્જિયા મેલોનીની સરકારનું કહેવું છે કે

ગ્લોબલ બઝ

પરમાણુ ઊર્જા દેશની ઊર્જા સુરક્ષાને મજબૂત કરી શકે છે અને કલાઇમેટ ગોલ્ડ (હવામાન લક્ષ્યાંકો) ને ટેકો આપી શકે છે. અસોસિએટેડ પ્રેસના જણાવ્યા અનુસાર, સંસદ ટૂંક સમયમાં ન્યૂ-જનરેશન ન્યુક્લિયર ટેકનોલોજી માટે કાનૂની માળખું પૂરું પાડતું વિધેયક મંજૂર કરે તેવી શક્યતા છે.

કયા દેશો પરમાણુ ઊર્જાનો વિસ્તાર કરી રહ્યા છે? હાલમાં ઘણા દેશો કં તો તેમના હાલના પરમાણુ કાર્યક્રમોનો વિસ્તાર કરી રહ્યા છે અથવા નવા

